

ПОЉОПРИВРЕДНА САВЕТОДАВНА
И СТРУЧНА СЛУЖБА ЧАЧАК ДОО

Тел. 032/320-710, Факс. 032/320-712, e-mail: ovcar@yu1.net psscacak@psss.rs

Број 3

Датум и место издавања: 15.3.2015. Чачак

Тираж: 350

БИЛТЕН

МАРТ 2015.

САДРЖАЈ

1. Појам улога и значај задругарства – Дипл.инг.Весна Нишавић Вељковић
2. Калкулација трошкова подизања засада малине –
Дипл.инг. Радован Шеварлић
3. Основне одредбе закона о удружењима - Дипл.инг. Борко Ивановић
4. Производња кеља пупчара – Дипл.инг Милан Дамљановић
5. Одгој прасади - Дипл.инг Љиљана Ћурчић
6. Преглед доминантних цена са зелене и сточне пијаце за март 2015

ПОЈАМ УЛОГА И ЗНАЧАЈ ЗАДРУГАРСТВА

Први облици удруживања људи у свету, настали су у време индустријске револуције у 18. и 19. веку. Селидбом људи са својих фарми у градове, почело је снадбевање у продавницама, јер више нису могли сами да производе храну. Због тога су почели да удружују свој новац за куповину намирница. Куповали су робу на велико, а затим је делили између себе, чиме су остваривали уштеду у новцу, а добијали квалитетнији производе.

Прва задруга у Србији основана је 1894 године у селу Враново код Смедерева, а наредне 1895. године основан је Савез српских земљорадничких задруга, који је исте године, у Лондону заједно са још десетак националних задружних савеза био један од оснивача Међународног задружног савеза (International cooperatives Alliance - ICA). До 1900. године, основано је више од 650 занатских и земљорадничких задруга. У ЕУ постоји око 246 000 задруга које запошљавају око 4,8 милиона људи и имају око 144 милиона задругара. Државе у ЕУ препознале су задруге као најбољу могућност за развој мање привлачних области.

Задруге пружају произвођачима веће могућности за повећање прихода и сигурности, повећано улагање у пољопривреду и смањење миграција становништва у градове. Удруживање малих пољопривредних газдинстава и ситних произвођача представља велику шансу за њихово економско јачање и економско оснаживање. Удруживање је начин да се заједничким снагама лакше превазиђу проблеми на тржишту, да се преброде и остали проблеми као што је висока цена инпута.

Главни циљ удруживања пољопривредних произвођача је смањење трошкова по јединици производа, повећање обима производње и приноса и већа могућност пласмана производа на тржиште. Удруживањем мали пољопривредни произвођачи добијају шансу да заједнички наступе на тржишту. Само удружени пољопривредни произвођачи имају снагу да промене услове под којима живе и раде. Удруживање је пожељно започети са мањим бројем пољопривредника између којих влада поверење и који морају поштовати успостављена правила, која су основ дугорочног и успешног пословања. Неопходност удруживања пољопривредних произвођача, поред сигурнијег пласмана производа на тржиште је и бољи извоз, јер ретко један пољопривредни произвођач може обезбедити довољно производа за извоз. Извоз домаћих производа је изузетно важан фактор економског развоја свих балканских земаља па и Србије.

Задругарство у Србији имало је успона и падова, зависно од економских и политичких прилика које су деловале у оквиру рада задруга. Запостављање задругарства и заустављање његовог развоја има за последицу погоршање економског положаја сељака и села. Према Уставу Републике Србије постоје три облика својине: јавна, приватна и државна, чиме је створена добра основа за ревитализацију задругарства у Србији. Припремљен је нови Закон о задругама, са циљем да се промовише и унапреди конкуретност задруга.

Весна Нишавић Вељковић, дипл.инг.
ПССС Чачак

КАЛКУЛАЦИЈА ТРОШКОВА ПОДИЗАЊА ЗАСАДА МАЛИНЕ

Редни број	Врста трошка	Јединица мере	Количина по хектару	Цена/динара	Укупан износ
а) Потребан материјал					
1.	Саднице малине	Ком	16.000	48	768.000
2.	Стајњак	Тона	40	2.000	80.000
3.	Минерална ђубрива	Кг	900	50	45.000
4.	Стубови	Ком	580	780	452.400
5.	Поцинкована жица 2,5-3	Кг	583	150	87.450
6.	Затезачи	Ком	100	70	7.000
7.	Противградна мрежа (стубови, мрежа, затезачи и остало)	Ха	1	1.860.000	1.860.000
8.	Наводњавање ситемом кап по кап (секундарна мрежа)	Ха	1	276.000	276.000
Укупно материјал					3.575.850
б) Машински радови					
1.	Превоз и растурање стајњака	радни дан	16	1.500	24.000
2.	Утовар стајњака	радни дан	16	800	12.800
3.	Превоз и растурање минералног ђубрива	радни дан	1	5.000	5.000
4.	Основна обрада-орање	Хектар	1	36.000	36.000
5.	Припрема земљишта	Хектар	1	22.000	22.000
6.	Бушење рупа за стубове	радни дан	1	15.000	15.000
7.	Превоз стубова	радни дан	1	15.000	15.000
8.	Отварање канала	Хектар	1	12.000	12.000
Укупно машински радови					141.800
в) Плаћена радна снага					
1.	Садња	радни дан	35	2.000	70.000
2.	Размеравања	радни дан	1	2.000	2.000
3.	Остали радови	радни дан	3	2.000	6.000
Укупно плаћена радна снага					78.000

Рекапитулација трошкова подизања засада малине

1. Потребан материјал	3.575.850
2. Машински радови	141.800
3. Радна снага	78.000
Укупно	3.795.650

Напомена: Све цене се могу мењати у зависности од тржишних услова

ПОДСТИЦАЈНА СРЕДСТВА ЗА ПОДИЗАЊЕ ЗАСАДА МАЛИНЕ И КУПОВИНУ НОВЕ МЕХАНИЗАЦИЈЕ

Законом о подстицајима у пољопривреди и руралном развоју, подстицајна средства за подизање засада малине и набаку нове опреме и механизације, од стране министарства Министарства пољопривреде и заштите животне средине могу користити:

- 1) физичко лице - носилац комерцијалног породичног пољопривредног газдинста
- 2) предузетник;
- 3) правно лице, и то:
 - (1) привредно друштво;
 - (2) земљорадничка задруга;
 - (3) научноистраживачка организација, школа, задужбина, манастир и црква.

На основу планираних инвестиционих улагања, подстицајна средства би износила:

Подизање засада малине

1. Саднице малине	768.000
2. Подизање стубова	452.400
3. Поцинкована жица	87.450
4. Затезачи	7.000
Укупана инвестиција	1.314.850
Укупан повраћај	525.940

Укупан повраћај до 40%

Инвестиције у опрему

Противградна мрежа (стубови, мрежа, затезачи)	1.860.000
Наводњавање системом кап по кап (секундарна мрежа)	276.000
Укупна инвестиција	2.136.000
Укупан повраћај	854.400

Укупан повраћај до 40%

Рекапитулација подстицајних средстава

Повраћај за подизање засада	525.940
Повраћај за инвестиције у опрему	854.400
Укупан повраћај	1.380.340

Напомене: Приликом састављања калкулације пошло се од претпоставке да на газдинству већ постоји водозахват (бунар), који би се користио за наводњавање. Поред наведених инвестиционих улагања у опрему и механизацију, подстицајна средства се могу користити и за друге намене (набавка атомизера, машина за обраду земљишта,

пумпи и агрегата за покретање пумпи и др.). У систем субвенционисања опреме и механизације искључена је набавка нових и половних трактора. Приликом подизања засада малине поред наведених улагања, субвенције се могу користити и за надокнаду дела трошкова припреме земљишта, агрохемијске анализе и иститивања механичког састава. У случају да се одустане од подизања противградне мреже, могу се користити субвенције за осигурање усева и плодова у износу од 40% од висине премије осигурања.

Диплинг Радован Шеварлић

ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ ЗАКОНА О УДРУЖЕЊИМА

Удружење је добровољна и невладина недобитна организација заснована на слободи удруживања више физичких или правних лица, основана ради остваривања и унапређења одређеног заједничког или општег циља и интереса који нису забрањени Уставом или законом. Удружење се оснива и организује слободно и самостално је у остваривању својих циљева. Упис у регистар удружења је добровољан. Удружење стиче статус правног лица даном уписа у регистар. Рад удружења је јаван. Оснивање удружења је на одређено или неодређено време. Може се удруживати у савезе и у друге асоцијације.

Удружење могу основати најмање три оснивача с тим што најмање један од оснивача мора имати пребивалиште, односно седиште на територији Републике Србије. Оснива се усвајањем оснивачког

акта и статута и избором лица овлашћеног за заступање, на оснивачкој скупштини удружења. Статут је основни општи акт удружења. Удружење има назив. Назив удружења мора бити под једнаким условима утврђеним статутом. Чланови управљају удружењем непосредно или преко својих изабраних представника у органима удружења. Скупштина је највиши орган удружења и чине је сви чланови удружења. Удружење има једно или више лица овлашћених за заступање удружења, односно, именованих на начин утврђен статутом. Заступник удружења дужан је да се придржава овлашћења одређених статутом и одлуком надлежних органа удружења.

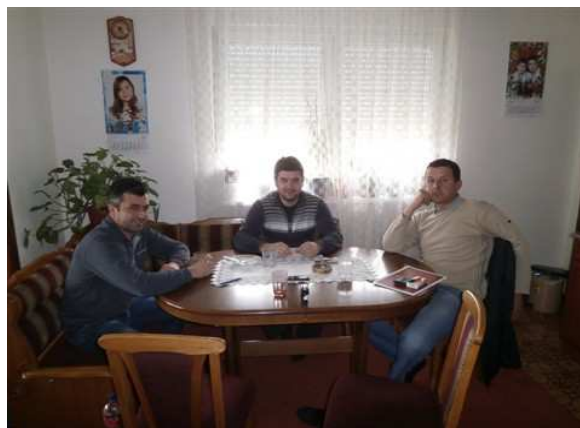
Удружење може стицати имовину од чланарине, добровољних прилога, донација и поклона, финансијских субвенција, оставина, камата на улоге,

закупнине дивиденди и на други законом дозвољени начин. Удружење може непосредно да обавља и привредну или другу делатност којом се стиче добит у складу са законом којим се уређује класификација делатности:

1. Да је делатност у вези са његовим статутарним циљевима
2. Да је делатност предвиђена статутом
3. Да је делатност мањег обима, односно да се делатност обавља у обиму потребном за остваривање циљева удружења.

На територији рада ПССС Чачак у последњих неколико месеци појавило се веће интересовање пољопривредних произвођача за удруживање (удружења, задруге). Ограничавајући фактор је минимални број пољопривредних произвођача за оснивање задруга, па пре свега произвођачи оснивају удружења која би временом „прерасла“ у задруге.

Борко Ивановић ПССС Чачак

Производња кеља пупчара

Кељ пупчар је у чачанском крају мало познато поврће, па се зато и веома мало гаји. У последње време чине се покушаји да се гајење овог цењеног поврћа прошири. У западно европским земљама кељ пупчар се гаји масовно. За исхрану код кеља пупчара користе се разрасли пупољци, главичице које се формирају на стаблу у пазуху листова.

Кељ пупчар је култура умерено топле и влажне климе. Ова култура веома добро подноси мразеве, с тога је ово поврће погодно за касно јесењу и зимску потрошњу. Веома лако подноси мразеве до 10° С, а подноси и краткотрајне мразеве од 15 до 20° С без значајног оштећења. За наше услове кељ пупчар је веома захвална култура, јер се може гајити као

друга култура после скидања раних повртарских или ратарских усева, али се мора имати у виду његова прилично дуга вегетација. Гајењем кеља пупчара у смени са другим културама обезбеђује се веома интензивно коришћење земљишта. Гаји се најчешће из расада, мада се може произвести и директном сетвом из семена. При производњи из расада може се сејати у марту и априлу у различитим врстама заштићеног простора да би се расадио у априлу или мају за летњу, односно јесењу потрошњу. Међутим, у нашим условима за зимску производњу најбоље је ако се сетва врши крајем маја, а расађује крајем јуна или почетком јула. Садња не сме да касни, јер ако се закасни главичице остају ситније и недовољно формиране, уз то су слабијег квалитета. Пре садње земљиште треба обрадити и по могућности унети 20-30 т/ха згорелог стајњака. Уколико се унесе стајњак треба унети и минерална ђубрива у количини око 100 кг азота, 80 кг фосфора (у виду P_2O_5) и око 120 кг калијума (у виду K_2O) по хектару. Уколико се не уноси стајњак, минерална ђубрива треба увећати за 20-30%. До садње треба унети 1/2 азотних и целокупну количину фосфорних и калијевих ђубрива. У прихрани треба унети другу половину азота и то у време добро раздвојене розете листова.

Успех у производњи купусњача у великој мери зависи од квалитетног расада. Да би остварили квалитетан расад треба сетву обавити на лепо припремљеној и неђубреној леји са по 2,5-3 г семена по m^2 . Након сетве семе се покрива са компостном смешом у дебини 1-1,5 цм. Након сетве треба извршити обилније заливање. Поред сетве на леји, расад купусњача се може сејати и сејалицама на размаку редова око 30-50 цм и тада се може вршити међуредна култивација. При оваквој сетви се добија расад бољег

квалитета. Оваква сетва је могућа јер простора увек има довољно, па се не мора примењивати густа сетва на леји.

Расад се сади на размак редова 70-100 цм, а у реду око 50 цм између биљака. Пре садње треба унети хербицид *Treflan* у количини 2 кг/ха, кога треба инкорпорирати. У току вегетације код кеља пупчара примењују се уобичајене агротехничке мере, као и код осталих купусњача. Треба га редовно наводњавати, међуредно обрађивати и једном прихранити. Заштита од штетника је иста као и код осталих купусњача. Код кеља пупчара у суђним условима значајнији проблем могу бити лисне ваши које се сузбијају системичним инсектицидима. Од расађивања до бербе у условима наводњавања треба да прође око четири месеца.

На малим површинама у баштенској производњи може се применити сукцесивна берба и да се бере по потреби одоздо на горе, при чему берба може да почне у октобру, па да траје до јануара, изузетно и до пролећа, јер је веома отпоран на ниске температуре. На великим површинама кељ се бере једнократно у новембру најчешће ручно одсецањем или кидањем главица, мада у свету постоји и уређај за машинско убирање. Приноси су најчешће 10-15 т/ха. Поред пунова (главица) за људску исхрану се могу користити листови (уместо раштана), а посебно су високог квалитета после појаве мразева. Остаци стабла и листова могу се искористити као изванредна сточна храна.

На основу текста „Производња поврћа како другог усева“, аутора др В. Марковића

Дипл.инг.Милан Дамљановић

ПССС Чачак

Одгој прасиди

Најкритичнији период при узгоју прасиди је период прашења и првих неколико дана након прашења. Највећи губици настају у овом периоду и крећу се око 80%.

Током прашења свако прасе треба прихватити, очистити од слузи, одсећи пупчану врпцу (обавезно дезинфиковати), ставити под грејалицу и осушити. Треба им обезбедити температуру од 32-34 Ц. Разлог за то је што немају развијену терморегулацију и термоизолацију. Уколико им није обезбеђена одговарајућа температура, слабије сисају, често долази до угинућа, слабљења имунитета, споријег опоравка.

Често долази до угинућа због мале телесне масе при порођу (закржљала прасад), гладовања, пригњечења, пролива и упале плућа.

Одмах након прашења или неколико дана по прашењу прасићима треба исећи зубе оштрим маказама да не би повређивали крмачу при сисању. У периоду старости између 16-22 дана засећи зубе који су у међувремену израсли.

Треба им омогућити да што пре посисају колострум, јер из њега добијају антитела и стичу тзв. пасивни имунитет, отпорност на непожељне утицаје околине. У почетку колострум садржи много више антитела, после 5-6 сати број антитела се смањује за пола. Ни једно друго храниво није толико добро као колострум, зато се треба потрудити да прасићи у првим недељама живота добију што више млека. Ако се деси да крмача и поред добре исхране не лучи довољне количине млека, онда прасиће треба почети прихрањивати.

Најбоље је козије или овчије млеко коме треба додавати исту количину воде.

Прасад у почетку нагло и често мењају сису, да би се на крају задржала на једној. Разлог за то је што крмача у првих 5-6 сати након прашења пушта млеко повремено а не у континуитету како се раније мислило. Прасад која заузимају предње сисе брже расту, током дојења и касније у тову и раније полно сазревају, тежа су при клању и по неколико килограма.

У периоду старости 8-10 дана потребно је давати мање количине птредстартера, при чему мора да да буде увек свеж, уз то им се мора обезбедити и свежа вода за пиће.

Одбијање прасиди се врши са 28 дана старости када имају 6 и више килограма, што представља стрес за прасад. Стартер се користи од 4-6 недеље старости, а од 7-12 недеље гровер .

Пссс Чачак,
Љиљана Ћурчић

www.stips.minpolj.gov.rs

Доминантне цене са зелене пијаце за 15.03.2015 године

ПОВРЋЕ		ВОЋЕ		МЛЕЧНИ ПРОИЗВОДИ	
Производ	Цена по јед. мере	Производ	Производ	Производ	Цена по јед. мере
Зелена салата	20	Ананас	250	Млади сир	300
Купус	100	Банана	150	Масни сир	450
Краставац	220	Јабука	70	Кајмак	600
Цвекла	50	Нар	200	Јаја С	14
Лук бели	400	Лешник	1600	Јаја А	13
Лук црни	50	Лимун	150	Јаја Б	12
Паприка	350	Орах	1400	Јаја Ц	11
Парадајз	220	Сува шљива	250	Пилад	270
Пасуљ бели	300	Јагода	500		
Пасуљ шарени	250				
Пасуљ жути	400				
Печурка	200				
Шаргарепа	70				
Карфиол	300				

Доминантне цене са сточне пијаце за 15.03. 2015 године

Сточна пијаца		Житарице	
Категорија	Цена по јед. мере	Производ	Цена по јед. мере
Јагњад	300	Кукуруз	20
Овце	140	Сточни јечам	24
Овнови за приплод	20.000	Пшеница	24
Прасад 15 кг	230	Сојина сачма	78
Прасад 25 кг	220	Сун.сачма	45
Шиљежад	230	Луцеркино бр.	50
Товљеници 80-120	140	Сено луцерке	18
Товљеници >120	130		